

TANTÁRGYI TEMATIKA

Mesterséges intelligencia alkalmazásának etikai és jogi felelősségi kérdései

jogász szak

2021/2022/2.

Tantárgy neve: Mesterséges intelligencia alkalmazásának etikai és jogi felelősségi kérdései Artificial Intelligence and Civil Law: ethical and liability issues	Tantárgy Neptun-kódja: AJPJTALT036 - nappali AJPJTALT15L - levelező Tárgyfelelős intézet: Civilisztikai Tudományok Intézete Polgári Jogi Tanszék Tantárgyelem: szabadon választható
Tárgyfelelős: Gondosné Dr. Pusztahelyi Réka egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Gondosné Dr. Pusztahelyi Réka egyetemi docens, Dr. habil Juhász Ágnes, egyetemi docens	
Javasolt félév: 2.-9. félév	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 1 óra/hét	Számonkérés módja: egyéni projektfeladat teljesítése/beszámoló
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali-levelező
Tantárgy feladata és célja: A szabadon választható tárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a mesterséges intelligencia alkalmazásával összefüggő legfontosabb etikai és jogi-magánjogi kérdéseket, azok innovatív értékelésére készítse őket az hatályos és a jövőben elfogadásra kerülő magyar és uniós jogszabályok és dokumentumok tükrében. A tantárgy ezen túlmenően egyes speciális alkalmazási területeket – magas szinten automatizált, illetve önvezető autók, okos szerződések, emotional AI alkalmazások, adatvédelem – részleteiben is vizsgál. The aim of this subject to introduce the main ethical and regulatory issues relating to Artificial Intelligence (AI) systems to the students and to inspire them to think in an innovative way in the light of the existing and future legal instruments and documents of the Hungarian national law and the European Union. In addition, this subject deals with the following topics, i.e. special application fields of AI in details: highly automated or autonomous cars, smart contracts, the so-called emotional AI and data protection issues. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T1, T6, T7, T11, T13, T14 <i>képesség:</i> K4, K7, K12, K25 <i>attitűd:</i> A1, A2, A4, A8 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F5	
Időpontja, helye: Szerda 16:00-tól XVIII. előadó	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Mesterséges intelligencia fogalmi megragadása, terminológiai kihívások és tendenciák (vö. uniós dokumentumok), illetve annak polgári jogi megítélése (dolog, immateriális vagyontárgy, jogalany).	

2. Etikai kérdések behatárolása, taxációja: morális dilemmák feltárása (vö. Trolley dilemma), egyéni döntések etikai keretei, kollektív döntések etikai keretei és ember-MI interakciók etikai keretei.
3. Etikai szabályok és jogi szabályok viszonya, a jogi szabályozás szükségessége, szigorú etikai szabályok indokoltsága
4. Etikai ajánlások világszerte, különös tekintettel a Ethics Guidelines for Trustworthy AI (EU-HLEG, 2019), az Ethically Aligned Design (IEEE, 2019) és a P9_TA(2020)0275 számú EP állásfoglalás ('A mesterséges intelligencia, a robotika és a kapcsolódó technológiák etikai szempontjainak kerete') dokumentumokra.
5. Emberi jogok, értékek a digitális társadalomban: személyiségi jogsértések és visszaélés-szerű magatartások (profilalkotás, hátrányos megkülönböztetés, stb.) és az ezekért fennálló etikai és jogi felelősség..
6. Autonóm, illetve automatizált döntéshozatal (human-in-the-loop, human-on-the-loop and Human in command) hatása a polgári jogi felelősségre.
7. Morális döntések programozásából fakadó felelősségi (helytállási) kérdések.
8. Veszélyes üzemi felelősség tényállása, alkalmazásának határai a mesterséges intelligencia fejlődésének tükrében. Veszélyes üzemi felelősség és a AI Act által szabályozandó MI szigorú felelősségi tényállás viszonya.
9. Termékfelelősség és a mesterséges intelligencia által okozott károkért való felelősség, ki a gyártó, mi a termék, mikor hibás a termék?
10. Önvezető gépjárművek megjelenése a közutakon – komplex szabályozási kihívások és megoldások. Külföldi szabályozási megoldások és az Európai Unió.
11. Mesterséges intelligencia alkalmazása és a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség. Szerződési felelősség korlátozása és kizárása.
12. MI alkalmazásával kötött szerződések (pl. smart contracts) a klasszikus szerződési szabályok tükrében
13. Affective computing, emotional AI and nudging: emberi döntéshozatal észrevétlen, illetve érzelmi befolyásolása a fogyasztóvédelmi szabályok tükrében.
14. A mesterséges intelligencia alkalmazások egyes adatvédelmi vonatkozásai, felelősségtani szempontból.

Félévközi számonkérés és a beszámoló teljesítésének módja, értékelése:

A választott tárgy szemináriumán a részvétel a tananyag maradéktalan elsajátítása érdekében kötelező. Az aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumokon való jelenlét, melyet a tanszék rendszeresen ellenőriz. Amennyiben legalább 2 alkalommal nem volt jelen a szemináriumokon, akkor az aláírás pótlására a teljes félévi tananyagból a **szorgalmi időszak utolsó hetében** beszámoló útján van lehetőség. Sikertelen (60%-ot el nem érő) vagy elmulasztott beszámoló az aláírás megtagadását vonja maga után.

A tantárgy számonkérésének módja: **írásbeli zárthelyi dolgozat vagy beadandó projektfeladat.** Az értékelés 3 fokozatú rendszerben történik az alábbiak szerint:

0-50% nem megfelelt

51-80% megfelelt

81-100% kiválóan megfelelt.

Kötelező irodalom:

1. Stefán Ibolya: A mesterséges intelligencia fogalmának polgári jogi értelmezése. PRO FUTURO - A JÖVŐ NEMZEDÉKEK JOGA 10 : 1 pp. 28-41. , 14 p. (2020)
2. Stefán Ibolya: A mesterséges intelligencia alkalmazásával kapcsolatos erkölcsi-etikai kérdések vizsgálata, különös tekintettel a tervezési létszakra. INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG 17. évf. : március pp. 23-28. , 6 p. (2020)
3. Pusztahelyi Réka: Bizalmunkra méltó MI - A mesterséges intelligencia fejlesztésének és alkalmazásának erkölcsi-etikai vonatkozásairól. PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO JURIDICA ET POLITICA 37 : 2 pp. 97-120. , 24 p. (2019)
4. Juhász Ágnes: Átalakuló szerepek, avagy miként érinti a gépjárművek automatizálódása a gépjárművezető jogait és kötelezettségeit? PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO JURIDICA ET POLITICA 2019 : 2 pp. 346-364. , 19 p. (2019)
5. Pusztahelyi Réka: Autonóm járművek a magyar közutakon és a veszélyes üzemi felelősség: Az üzembentartó személyét, a mentesülést és a felelősségbiztosítást érintő egyes kérdésekről In: Lévyayné Fazekas Judit – Kecskés, Gábor (szerk.) Az autonóm járművek és intelligens rendszerek jogi vonatkozásai. Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2020) 347 p. pp. 279-302. , 24 p.
6. Juhász Ágnes: Online szerződéskötés, digitális tartalom és szolgáltatás, intelligens szerződések - A szerződési jog új korszaka? INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG 2 (2020)
7. Juhász Ágnes: The Applicability of Artificial Intelligence in Contractual Relationships. ACTA UNIVERSITATIS SAPIENTIAE LEGAL STUDIES 1 pp. 63-82. , 20 p. (2020)
8. Pusztahelyi Réka: Az "érzelmes MI" felhasználása az online marketing világában In: Török, Bernát; Zódi, Zsolt (szerk.) A mesterséges intelligencia szabályozási kihívásai : Tanulmányok a mesterséges intelligencia és a jog határterületeiről. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó (2021) 538 p. pp. 439-464. , 26 p.
9. Stefán Ibolya: Data Protection Aspects of Artificial Intelligence. STUDIA IURISPRUDENTIAE DOCTORANDORUM MISKOLCIENSIS - MISKOLCI DOKTORANDUSZOK JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYAI 20. köt. : 2 pp. 149-166. , 18 p. (2020)

Ajánlott irodalom:

1. Zódi Zsolt: Platformok, robotok és a jog: Új szabályozási kihívások az információs társadalomban. Budapest, Gondolat Kiadó (2018)
2. Lévyayné Fazekas Judit – Kecskés Gábor (szerk.) Az autonóm járművek és intelligens rendszerek jogi vonatkozásai. Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2020) 347 p.
3. Homicskó Árpád Olivér (szerk.): A digitalizáció hatása az egyes jogterületeken. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2020) , 256 p.
4. Török Bernát – Zódi Zsolt (szerk.): A mesterséges intelligencia szabályozási kihívásai : Tanulmányok a mesterséges intelligencia és a jog határterületeiről. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó (2021) 538 p.
5. P9_TA(2020)0276 A mesterséges intelligencia polgári jogi felelősségi rendszere. Az Európai Parlament 2020. október 20-i állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal a mesterséges intelligenciára vonatkozó polgári jogi felelősségi rendszerrel kapcsolatban (2020/2014(INL))
6. Fehér könyv a mesterséges intelligenciáról: a kiválóság és a bizalom európai megközelítése. [COM(2020) 65 final]
7. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Laying Down Harmonised rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) and Amending Certain Union Legislative Acts [COM(2021) 206 final]
8. Magyarország Mesterséges Intelligencia Stratégiája 2020–2030